

Nyttokalkylen för bedömning av lönsamma investeringar för Västra Götalandsregionen

Case 1a ”Nyttan av en Konferensanläggning”

Verksamheten planerar för att bygga om sina lokaler. Vid ett av planeringstillfällena för ombyggnationsprojektet kommer en idé fram att man samtidigt borde bygga ut verksamhetens konferenslokaler. ”Som det är nu måste vi ofta hyra konferenslokaler på sta´n, vilket tar mycket tid och är dyrt”, argumenterar idéställaren. ”Dessutom är det ont om sådana lokaler i vår stad och vi kanske kan hyra ut våra lokaler när de är lediga”. Flera ställer sig dock frågande om det är väl förvaltade pengar att bygga ut konferenslokalerna.

Ledningen för verksamheten beslutar att en nyttovärdering av utbyggnaden av konferenslokalerna skall genomföras.

Samtalsfrågor:

1. Vilka nyttoeffekter kan en utbyggnad av konferenslokalerna skapa?
 - a) Hur skall nyttoeffekterna för verksamheten brytas ner?
 - b) Hur skulle man kunna värdera nyttoeffekterna i pengar?
2. Kan alla dessa nyttoeffekter räknas med i nyttokalkylen?
 - a) Hur hanteras hemtagningsansvaret? (vi återkommer till denna fråga senare under dagen)

Case 1b "Kostnad för en konferensanläggning"

Kalkylgruppen använder en förmiddag för att sammanställa alla kostnader för en eventuell ombyggnad av konferenslokalerna på Verksamheten. Den ansvarige i gruppen har redan vidtagit vissa åtgärder och bland annat kontaktat byggtreprenörer och andra leverantörer. Följande framkommer under förmiddagens arbete:

- Den putade offerten från Byggföretaget för utbyggnaden av Verksamhetens konferensanläggning uppgår till 2 MSEK. Avskrivningstiden beräknas till 10 år.
- Inköp behöver göras av diverse utrustning som AV-utrustning till ett beräknat belopp av 200 tkr. Avskrivningstid för utrustningen är tre år.
- Den ansvarige för konferenslokalerna har, tillsammans med sina medarbetare, arbetat med liv och lust med projektering och planering av utseendet på de nya lokalerna. De beräknar att tidsåtgången för detta kommer att landa på cirka 400 timmar, varav cirka hälften på övertid (200 kr/timme).
- Under den månad som byggprojektet beräknas pågå kommer inte någon att utnyttja Verksamhetens konferenslokaler, istället måste lokaler uppbringas på stå'n till en uppskattad kostnad av 50 tkr.
- Eftersom storleken på Verksamhetens konferenslokaler kommer att bli drygt dubbelt så stora kommer behovet av konferensvärdar/värdinnor att öka. Förmodligen kommer ytterligare en person att anställas för att täcka Verksamhetens nuvarande behov. Skulle man använda konferensanläggningens fulla kapacitet vilket innebär att även använda lokalerna kvällstid och på helger behövs förmodligen ytterligare en person anställas.
- Lönekostnaden för en tjänst beräknas till 350 tkr/år.
- Ränta på lånat kapital är 3 %.

Samtalsfrågor:

- 1) Hur ser en kostnadsberäkning för utbyggnad av konferenslokalerna ut? Vilka kostnader och utgifter skall vara med respektive inte vara med i kalkylen?

Case 2 "Nyttokalkyl för Medicinteknisk utrustning"

Sixten är chef för Medicinteknisk avdelning (MTA) på Stora sjukhuset. Han blir kontaktad av Susanne från Labkliniken. Susanne arbetar med att analysera prover från vården med tre olika apparater. Hon har varit på en konferens i utlandet och hört att det finns nya, mycket bättre apparater för att utföra dessa analyser och hon frågar Sixten om dessa apparater kan bli inköpta å det snaraste. Sixten svarar att i budgeten finns bara pengar tillgängliga för att ersätta befintliga apparater som har havererat och inte går att laga, och "...dina apparater fungerar väl riktigt bra fortfarande?" resonerar Sixten. Men Susanne är envis och säger att "min ekonom påstår att det går att få pengar utanför budgeten för att göra lönsamma investeringar, och med de nya apparaterna kan vi processa många flera labsvar jämfört med idag." Sixten och Susanne beslutar därför att undersöka saken närmare och upprätta en Nyttokalkyl.

Erik Kalkyl leder arbetet med att upprätta Nyttokalkylen. Han förbereder Nyttovärderingstillfället, vilket är det tillfälle då man brainstormar fram alla nyttor som kan tänkas uppkomma på grund av en ny apparat. Vilka borde vara med på Nyttosessionen? frågar Susanne Erik.

"En/flera tekniker från MTA, en/flera personer från Labkliniken som använder apparaterna samt Labklinikens största 'kunder', t ex Vårdavdelningen. Jag tror det är viktigt att cheferna från Labkliniken och Vårdavdelningen är med vid Nyttovärderingstillfället för att 'få tyngd i uppskattningarna'", svarar Erik.

Vid Nyttovärderingstillfället kommer följande fakta och uppskattningar fram:

- En ny apparat har fyra gånger högre kapacitet jämfört med en gammal. Idag använder Labkliniken tre apparater.
- Om man använder den nya apparatens fulla kapacitet krävs det 1,5 personer färre på Labkliniken för att sköta den jämfört med idag.
- En ny apparat kostar fem mnkr och beräknas ha en ekonomisk livslängd på sju år.
- De tre gamla apparaterna är inte helt avskrivna ännu. Återstående avskrivningskostnad är två mnkr fördelat på två år.
- De tre gamla apparaterna och den nya apparaten beräknas ha en årlig underhållskostnad på 50 tkr per år per apparat.
- Engångs- och införandekostnader uppskattas till en mnkr och består av konsult hjälp, utbildning samt en del övriga poster.
- Produktionen av denna typ av labanalyser beräknas helt ligga nere under installationstiden. Under denna tid skulle man kunna köpa de mest akuta labanalyserna från grannsjukhuset, till en kostnad av 200 tkr.
- Med den nya apparaten höjs säkerheten/kvaliteten i labsvaren, vilket gör att en del diagnoser kan ställas lite snabbare och säkrare än tidigare.
- Varje tjänst har en schablonkostnad om 500 tkr.

En vecka efter Nyttovärderingstillfället återkommer Jasmine, som är labklinikens största kund, till Erik. ”Om vi skaffar ett okomplicerat digitalt system där vi kan få provsvaren digitalt, skulle det spara min avdelning ca en halv tjänst, och dessutom skulle vi få svaren snabbare vilket gynnar patienten. Dessutom skulle vi kunna skriva ut patienten tidigare och minska köerna, vilket sparar 500 tkr per år”, berättar Jasmine. Kostnaden för införandet av det digitala systemet uppskattas till ca 1 mnkr, med en årlig underhållskostnad på 200 tkr.

Frågeställningar:

Nyttoeffekter:

- Identifiera vilka nyttoeffekter som finns i exemplet.
- Identifiera även andra möjliga nyttoeffekter än de som står direkt omnämnda i texten.
- Kan den ökade kapaciteten räknas in som en nyttoeffekt?
- Diskutera valet av färgsättning på nyttoeffekterna. Vilka nyttor är gröna, gula respektive röda?

Kostnader:

- Hur påverkar avskrivningstiden kalkylen?
- Vilka kostnader skall inkluderas i kalkylen?
- I vilka fall får ”alternativa kostnader” vara med i kalkylen?

Investeringsprocessen:

- Vem/vilka bör utses att vara hemtagningsansvarig(a) för nyttoeffekterna?
- Vem ansvarar för uppföljningen av investeringens nyttoeffekter?
- Kommer sjukhusledningen att säga ja till investeringen?
- Upprätta en nyttokalkyl i Excel-formulären.